

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6,

Vivat Academia!

Včeraj je prišlo sporočilo iz Beograda, da je z ukazom kraljevega namestništva imenovanih prvih 18 slovenskih akademikov. S tem je stopila Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani v enakovredno življenje z Akademijama v Zagrebu in Beogradu. Od danes naprej je naša Akademija znanosti in umetnosti, ki se je lani tik pred zaključkom leta ustanovila kot privatno društvo, podprizavljena in stopa tako pod zaščito države same, ki bo odslej skrbela za redno delovanje našega najvišjega znanstvenega zavoda ter s tem za organizacijo vsega slovenskega znanstva sploh. Vsi napor prizadevanj zadnjih desetletij, ki so rodili tak razvoj slovenske znanstvene kulture, kakor ga gledamo na razstavi povojne knjige prav te dni, vsi ti napor in uspehi so danes privedli do veličastnega zadnjega akta, ki pa je nove Akademije šele mnogo obetajoči začetek, do imenovanja prvih akademikov, katerih naloga bo po svoji uvidenosti izpopolnjevati število slovenskih »nesmrtnikov«. Društvo učenih ljudi, katerega smo imeli v Ljubljani že v 18. stol. v Academiji operosorov, akademiji delovnih, in pozneje zopet za Pohlinovih časov društvo, po kakršnem je težil Primic in ga za vse Slovane skakršnil Kopitar, taka ustanova — toda popolnoma na slovenskem temelju in v državni oskrbi — je danes poklicana v življenje, da vzcvete, se razvija in živi! Da živi in dela — kot nova družba Delovnih po zgledu prednikov — za razvoj slovenskega znanstva v vseh panogah kulturnega udejstvovanja, da sprejme v svoje ideje vse najvišje plodove slovenskega duha, da vzame v roke tudi vse niti, ki gibljejo slovensko umsko udejstvovanje in raziskovanje ter jih usmeri tako, da bodo kar največ življenja, sil in luči prinesle v naše iskanje in zidanje slovenske kulturne stavbe. Neizmerne naloge se kažejo na poti naših Akademij, ki jih bo morala slej ko prej izvršiti: tako čim popolnejši slovar slovenskega jezika, ki je že v davnih tradicijah svetovnih akademij glavna naloga najvišjega zavoda kaknega naroda; potem zbirko dokumentov našega življenja od najstarejših časov do naših dni; raziskovanje našega ozemlja, neba in vod, vsega, kar obdaja nas v svetu in tudi svet, ki živi v nas in se kaže v našem umovanju in umetnosti. Prvim akademikom, ki so danes dobili državno priznanje, samo čestitamo k njihovem imenovanju, kajti ne samo, da so prevzeli častno nalogo, dati Akademiji, ki naj bo slovenska, tudi življenje, temveč so že s svojim dotedanjim delom pomagali našemu narodu kot celoti do priznanja v svetu, pa tudi do oficijelnega državnega priznanja kulturne enakovrednosti z drugimi etnografskimi edinicami v naši državi. Slovenci imamo tako svojo Akademijo, ki je do zdaj veljala za našo najtežje dosegljivo narodno zahtevo, naša kulturna družba so dosegla svoj vrh, in kot narod smo dobili eno najnujnih narodnih vidnih manifestacij kulturnosti in narodne samobitnosti. V kulturnih sferi smo se tako osamosvojili ter dobili možnost za popoln razmah v vseh naših kulturnih področjih, v umetnosti in znanstvu, v samoslovenskem izrazu duha in volje, ki oblikuje svet po svoji podobi.

Lastna slovenska iniciativnost je s tem dejanjem dobila svoje priznanje in potrdilo. Rastla je misel na slovensko Akademijo že desetletja in dobivala vidnejši izraz v skromni organizaciji, ki je bila tesnejša ali rahlejša, kakršne so bile sape, ki so vihrale v njeno jadro. Zdaj so jo vodile proč od cilja, zdaj ga približavale. Toda vse to bi ne pomoglo, ko bi slovenski znanstveniki sami ne žrtvovali vseh svojih moči za povzdigo znanstva v domači besedi, ki se je zdelo za znanstveni jezik nekdanje nesprejemljiva zaradi pomanjkanja izrazov in zaradi majhnega števila odjemalcev. Toda ljubezen premaga vse: ustvarili smo svoje izrazoslojve, v katerem lahko izražamo vse odtenke duhovnih naporov, in premagali smo tudi svojo številčno malodušje, kajti prav zadnja leta smo videli, da je z našo univerzo zrastle tudi znaninjanje za znanstveno knjigo, ki je dosegla v teh letih največ odjemalcev in uspehov. In ko so slovenski znanstveniki ob pravem trenutku ustanovili svojo privatno Akademijo, pripravljeno tudi s svojimi lastnimi močmi zgraditi enotno znanstveno avtoritativno ognjišče, je slovenska volja po njem dobila najvidnejši izraz, ki so ga z vso močjo in vso avtoriteto podprli slovenski zastopniki v vladi in privedli do popolnega priznanja. Zato poleg zasebne pobude slovenskih znanstvenikov, ki so skrbno in z ljubeznijo in v strahu pripravljali rojstvo najvišje slovenske znanstvene ustanove, gre vsa zahvala slovenskima ministroma, ki sta to voljo naših učenjakov podprla, jo branila in negovala s prav tako ljubeznijo, kakor jo goji vsak slovenski človek do slovenske kulture. Zlasti ime našega voditelja dr. Korošca bo nemaljnivo združeno z ustanovitvijo slovenske Akademije. S svojim bdenjem in čuječnostjo nad slovensko veliko ustanovo je dosegel podprizavljenje Akademije in s tem zagotovilo njenega obstoja, razvoja in razcveta, ter tako postavil najtrdnjejši temelj slovenskemu znanstvu, ki ga odslej ne bo mogel nihče več tajiti in ga izpodmikati, temveč samo še poglobljati. S svojim delom je omogočil, kar se je še pred leti zdelo nemogoče, da, proti čemur so delali in še v zadnjem času nastopali tudi domači nasprotniki: za dvajsetletni državni jubilej je izvojeval, podprl z voljo in naporom naših

Slovaki srdito branijo vsako ped svoje zemlje

Madžari groze s prekinitvijo pogajanj v Komarnu

„Brez inozemskega posredovanja miren sporazum ni mogoč“ pravijo Slovaki

Bratislava, 13. okt. TG. Pogajanja med češko-slovaško in madžarsko razmejitveno delegacijo postajajo čedalje bolj trdovratna. Delegati so se zbrali danes dopoldne in so primerjali madžarske zahteve in češkoslovaške ponudbe. Nastalo je nezgodno ozračje, tako, da so sporazumno sklenili, da bodo pogajanja prekinili do večera. Madžarski zunanji minister Kanya pa se je zopet odpeljal v Budimpešto, da poroča predsedniku vlade Imredu in regentu Horthyju o nevarnosti popolnega zastojaz razgovorov. Dr. Tiso pa je odpotoval v Bratislavo.

Iz krogov delegacije izhaja vest, da je češko-slovaška delegacija ponudila obsežne pokrajine, ki pa so jih Madžari odklonili in da so slednji celo zagrozili, da bodo odšli domov, ako češko-slovaška delegacija ne pokaže več uvidevnosti za madžarske zahteve. Češkoslovaška delegacija je baje ponudila 7 okrajev, na katerem po ljudskem štetju iz l. 1930 prebiva 480.000 Madžarov, 50.000 Slovakov, 30.000 podkarpatskih Rusinov, 10.000 Nemcev in 50.000 Judov. Madžari pa zahtevajo takojšen odstop še nadaljnjih 8 okrajev, kar pa je češko-slovaška delegacija brez nadaljnega odklonila. Madžari predvsem zahtevajo velika mesta, ki niso madžarska in ki so obenem važna prometna križišča. Madžari se oslanjajo na številke iz l. 1910, ko so bili še sami gospodarji teh krajev in ko niso priznali tako rekoč nobenega Slovaka ali Rusina, ampak so vse prebivalstvo prisilili, da se je vpisalo kot madžarsko. Češkoslovaška delegacija trdovratno brani vsak meter zemlje ter vsako točko, ki jim je gospodarsko važna. Češkoslovaška delegacija meni, da brez inozemskega posredovanja sploh ne bo mogoče priti do kakšnega sporazuma. V Komarnu so izjavili, da bodo morali to zemljo pač braniti vojaki, če drugega izhoda ne bo, toda ker Madžarska noče vojne, mislijo, da bo miren sporazum le dosežen, ako pride pritisk od zunaj in od pravega mesta.

Znatično pa je pri pogajanjih v Komarnu, da stoji za češko-slovaško delegacijo zares ves češki, ves slovaški in ves rusinski narod. Menda še nikdar v svoji zgodovini Slovaki in Rusini niso bili med seboj tako edini, kakor so sedaj, ko ves na-

rod brez izjeme podpira svoje pooblaščenec, ki se z Madžari bore za sveto materno zemljo. Posebno ogorčenje je na Češko-Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji vzbudilo oholo obnašanje madžarskih zastopnikov, ki se delajo, kakor da bi s pomilovanjem gledali na svoje protivnike in jih skušajo zafrkavati, namesto da bi se dostojno pogajali. Inozemski opazovalci komarnovskih pogajanj so mnenja, da si bodo Madžari to pot le razbili glavo, posebno, odkar je znano, da je Nemčija prijazno razpoložena do Slovakov.

Grof Teleky grozi

Komarno, 13. okt. AA. (DNB) Iz krogov, ki so blizu madžarski delegaciji, se sliši, da češkoslovaški protipredlogi, ki so bili danes postavljeni v razpravo, ne nudijo dovolj možnosti, da bi se pogajanja na tej osnovi nadaljevala. Vodja madžarske delegacije grof Teleky je odločno zahteval, da se osvoji madžarsko stališče, in izjavil, da bo madžarska delegacija prekinila pogajanja za primer, če bo češkoslovaško odposlanstvo ostalo nepopustljivo. Grof Teleky je izrazil svoje mišljenje, da ta protipredlog ni izdelan na temelju edino merodajnega gledišča, temveč je kombiniran na temelju raznih gledišč narodnostnega, gospodarskega, strateškega in prometnega in sicer v skladu z interesi CSR. Madžarski krogi poudarjajo, da mora biti edini temelj za sporazum v prvi vrsti uveljavljenje narodnostnega stališča, ker se je v zadnjih 20 letih pokazalo, da poleg vseh prometnih in gospodarskih pogojev ostane narodnostno vprašanje nerešen problem. Po drugi strani pa pravi grof Teleky, da je treba najprej urediti narodnostno vprašanje, nakar se takoj najde način, s katerim se urede na zadovoljiv način ostala vprašanja.

Rusini rotijo Prago

Užhorod, 13. oktobra. AA. (ČTK) Predsednik avtonomne podkarpatske vlade Brody je z državnimi podtajniki prispel večeraj ob 4 popoldne z letalom v Užhorod. Razen predstavnikov vojaških in civilnih oblasti ga je pozdravila ve-

lika množica ljudi. Posebna vojaška četa mu je izkazala tudi vojaško čast. Predsednik vlade je nato z ostalimi ministri odšel na glavni trg v Užhorodu, kjer je s posebno slavnostno tribuno govoril zbrani množici. Na zborovanju je bilo sklenjeno, da se osrednji vladi v Pragi odpošlje brzojavka s zahtevo, da naj ne odstopi niti pedi zemlje Madžarski. Brzojavko je zbrana množica z navdušenjem odobrila.

Madžari zapirajo Jude — ker simpatizirajo s Slovaki

Budimpešta, 13. okt. TG. Madžarska vlada je odredila, da naj v mestu Kisvarda zaprejo 800 Judov. To se je v najkrajšem času zgodilo. 80 jih je bilo odgnanih v sodne zapore, ostali pa bodo prišli v koncentracijska taborišča na južnem Madžarskem, verjetno v Nagykaniszo. V vladnih krogih so priznali, da je bilo zadnje čase aretiranih in prepeljanih v koncentracijska taborišča okroglo 2.000 Judov, vsi iz severne Madžarske. Te ukrepe razlagajo tako, da se na slovaški meji nahajajo močni vojaški oddelki in da so jim Judje tamkaj sovražni, ker simpatizirajo s Slovaki in Rusini. V Budimpešti so prepričani, da bo madžarska vlada nadaljevala z zapiranjem Judov in da bodo v bližnjih dneh pozaprite še nadaljnje stotine Judov.

Poljaki hudi na Nemčijo zaradi Rusinov

Varšava, 13. okt. b. Tuji opazovalci trdijo, da je nastalo nezadovoljstvo med odločilnimi poljskimi političnimi krogi, ker Berlin za poljske in madžarske težnje v podkarpatski Rusiji ne kaže nobenega razumevanja. Trdijo, da bo poljska vlada brez ozira na stališče Berlina nadaljevala svoj program ter bo skušala dobiti čim večja področja Češkoslovaške za Madžarsko. V zvezi s tem današnji poljski tisk nastopa v korist Madžarske in odkrito napada praško vlado, ki se je zopet zatekla k dosedanjim taktiki, da zavlačuje končno rešitev.

Chvalkovsky v Berlinu

Nemški tisk o novih odnosih med Nemčijo in Češkoslovaško

Berlin, 13. oktobra. AA. DNB: Češkoslovaški zunanji minister Chvalkovsky je danes zjutraj ob 6.30 prispel v Berlin. Na postaji ga je pričakal in pozdravil češkoslovaški poslanec v Berlinu Mastny z osebjem poslanstva, a v imenu nemške vlade ga je pozdravil zastopnik četa protokola nemškega zunanjega ministrstva. Prvi razgovori med Chvalkovskim in v. Ribbentropom so se začeli danes ob 11 dopoldne v Wilhelmstrasse. Preden je odšel v zunanje ministertvo, je Chvalkovsky izjavil, da ne more še ničesar reči glede vprašanj, ki so na programu razgovorov z nemško vlado. Kakor pravijo nemški politični krogi, se nanašajo razgovori na vsa vprašanja, ki so se rodila zaradi spojitve nemških sudetskih pokrajin z rajhom, ter tudi na vprašanje morebitnega plebiscita v nekaterih pokrajinah. Preden je odšel na konferenco, je Chvalkovsky položil venec pred spomenik padlim junakom v Unter den Linden.

Zunanji minister v. Ribbentrop je sprejel češkoslovaškega zunanjega ministra Chvalkovskega. Razpravljala sta o raznih aktualnih vprašanjih, ki zadevajo Nemčijo in CSR. Prva konferenca je trajala eno uro.

Ves nemški tisk posveča največji del svoje pozornosti pogajanjem med Ribbentropom in češkim zunanjim ministrom Chvalkovskim. Hessenski list »National Zeitung«, čigar dobre zveze z maršalom Göringom so znane, piše pod naslovom »realistična politika v odnosih med Prago in Berlinom« sledeče:

„Nemška politika, ki je ustvarila zedinjenje sudetskih oblasti z Nemčijo, ne bo dopustila, da bi nanjo vplivala neprijateljska čustva do nove Češkoslovaške. Nasprotno, Nemčija teži za tem, da se stalno ognjišče nemirov zamenja z novim zadovoljujočim stanjem s stališča notranje politike, a čigar zunanja politika se bo organsko in pametno prilagodila položaju v srednji Evropi. Pogajanja, ki so se začela zaradi rešitve tekočih

vprašanj, dokazujejo, da Nemčija nima namena, da bi češkoslovaški še naprej onemogočala pot v novo bodočnost, po kateri sedaj gre.

Chvalkovsky k Hitlerju

Berlin, 13. oktobra. b. Po uradnem sprejemu je Chvalkovsky odpotoval danes dopoldne v spremstvu Ribbentropa iz Berlina v Berchtesgaden, kjer se bodo pričela uradna pogajanja z voditeljem in kanclerjem Hitlerjem. Sestanka

Japonci prodirajo od juga navzgor proti Kantonu

Hongkong, 13. okt. AA. (Reuter) Japonci so ves včerajšnji dan nadaljevali izkrcavanje čet in vojnega materiala v zalivu Bias pod varstvom svojih vojnih ladij. Včeraj popoldne so prve japonske čete prodrele 12 milj v notranjost ter se ustavile pred utrjenimi rovi Kitajcev. Bliznje dni za sedaj še ni pričakovati večjih vojnih operacij. Danes dopoldne so Japonci še kar naprej izkrcavali bojni material in čete na obalah Južne Kitajske. Vse čete takoj pošiljajo v notranjost, kjer že zavzemajo nove postojanke in se v njih utrjujejo. V samem Hongkongu so oblasti že izdale posebne ukrepe glede preskrbovanja z življenjskimi potrebščinami, ker tega do sedaj še niso bili uredili, a v mestu samem ni dosti rezervne hrane. Kitajske in angleške oblasti so v mestu Hongkongu mobilizirale vse svoje policijske rezervne oddelke.

Kitajci se boje

Hankej, 13. okt. AA. (DNB) V kitajskih krogih v Hankovu je izzvala vest o izkrcanju japonskih čet v zalivu Bias velik strah. Kitajske oblasti odklanjajo vsako sporočilo o vojaških vprašanjih, vendar pa se izve, da mislijo, da je prvi cilj japonskih operacij ta, da se pretrga železniška zveza med Kantonom in Hankovom. Kakor je znano, so Japonci v teku 14 mesecev kitajsko-japonskih spopadov izvedli okrog tisoč zračnih napadov na to zvezo, pa je kljub temu niso mogli pretrgati. Ko so prispela prva poročila o izkrcavanju Japoncev v Hankov, je v mestu zavladala verjetna zbežanost. Železnice so začasno prenehale odpošiljati tovorne vlake iz Han-

med njim in kanclerjem Hitlerjem v dvorcu pri Obersalzbergu do jutri popoldne ne bo. Pogajanja, ki so jih pričeli odposlanci ministrskega predsednika za Slovaško s člani nemške vlade, so se nadaljevala danes popoldne. Ni še znano, če bo tudi Durčanski sodeloval v razgovorih v Berchtesgaden. V dobro poučenih nemških političnih krogih smatrajo obisk Chvalkovskega kot prvi korak zbližanja med Nemčijo in Češkoslovaško.

Nova CSR ne bo dovolila priseljevanja sudetskih Nemcev

Praga, 13. oktobra. b. Predsednik češkoslovaške vlade general Sirovy je izjavil britanskemu uradniku mednarodne komisije, da je njegova vlada odločno prepovedala vsako naseljevanje prebivalcev nemške narodnosti iz sudetske oblasti v notranjost Češkoslovaške. General Sirovy je obrazložil svoj sklep s trditvijo, da bi se s tem ponovno ustvaril v notranjosti češkoslovaške republike nov problem nemških manjšin.

kova. Vsi krogi v Hankovu pričakujejo, da bodo Japonci sedaj pespešili izkrcavanje novih čet na južni obali Jangce. Poleg tega se čuje, da je veliko število japonskih bojnih ladij na poti v kitajsko četo. Vojaški krogi trdijo, da se med japonskimi vodami, ki se bodo izkrcale v Južni Kitajski, in katerih je 4—5 divizij, nahaja tudi ena pomorska brigada.

Tokio, 13. okt. b. Na številna vprašanja, že nameravajo japonske čete napredovati proti Kantonu, ki je važno pomorsko in strateško središče, japonske oblasti sploh ne odgovarjajo. Po-udarjajo le, da je vojna operacija na južnem Kitajskem sledila čete tedaj, ko je maršal Čankajšek odpoklical iz južne Kitajske nekaj svojih izbranih divizij ter jih vrgele proti Hankovu. Japonci poročajo, da maršal Čankajšek ne more nič več uporabljati železniške proge Kanton—Hankov, ker so jo japonski bombniki na več krajih pretrgali in bodo tudi v bodoče stalno bombardirali to progo, da preprečijo nadaljnje dobave kitajski armadi.

Mussolini odobrava

Rim, 13. okt. AA. (Havas) Zastopniki japonske misije na čelu z japonskimi novinarji so bili sprejeti v avdienci pri ministrskem predsedniku Mussoliniju, ki je v svojem nagovoru izrazil zadovoljstvo, da more pozdraviti japonske novinarje »v posebno srečnih dneh za japonske čete, ki so se izkrcale na Južnem Kitajskem«. Šef japonske misije je izjavil v svojem odgovoru, da ne more odslej nobena država voditi svoje politike, ne da

(Nadaljevanje na 2. strani)

Volilne priprave v Belgradu

Dr. Stojadinović bo imel v nedeljo prvi predvolilni govor
Nosilec kandidatne liste združene opozicije bo dr. Maček

Belgrad, 13. okt. m. Kakor smo že poročali, po JRZ začela volilno borbo z govorom svojega predsednika. Predsednik stranke dr. Stojadinović bo imel svoj prvi volilni govor pred glavnimi funkcionarji stranke v nedeljo, 16. t. m. ob 7 zvečer. Njegov govor bodo prenašale vse jugoslovanske radio-oddajne postaje. Dr. Milan Stojadinović bo v tem svojem govoru podal pregled notranje, zunanje in gospodarske politike in smernice vladinega dela v bodoče. Govor pričakuje vsa tukajšnja politična javnost z velikim zanimanjem.

JRZ stopa v volilno borbo kompaktna. Pri volitvah bo z JRZ povsod nastopala Jugoslovanska narodna stranka, srbski zadružniki, organizirani v Glavni zvezi srbskih kmetičkih združenj. Ti zadružniki imajo, kakor znano, v vladi svojega zastopnika v osebi ministra Djordjevića. V Belgrad prihajajo poročila, da se tudi v provinci strankine organizacije neumorno pripravljajo na volitve.

Tako zvani delovni odbor skupščinske opozicije je po večdnevem prenehanju kontal svoje delo in se zedinil, da bo nosil opozicijsko listo dr. Maček in ne Srb, kakor je bilo sklenjeno na sejah srbskih opozicijskih strank, od katerih je vsaka forsirala svojega šefa. Delovni odbor izvenskupščinske opozicije je za tem razpravljal o prošnji političnih skupin, da bi se jih vodstvo izvenskupščinske opozicije usmislilo in jih vzelo na svoje liste. Tu prihaja v poštev predvsem JNS. Oba zastopnika bivše SDK na seji delovnega odbora izvenskupščinske opozicije sta danes odpotovali v Zagreb, kjer bosta poročala dr. Mačku. Večeslav Wilder se je odpeljal v Zagreb z aeroplanom, dr. Šutej pa s popoldanskim brzovlakom.

Danes popoldne je imelo sestanek tudi vodstvo JNS. Na sestanku je dr. Kramar poročal o razgovorih, ki jih je imel v Zagrebu in v Belgradu s predstavniki izvenskupščinske opozicije. Jutri se bo sestal glavni odbor JNS ter bo razpravljalo o tem, ali bi stranka pri volitvah nastopila samostojno ali pa z združeno opozicijo.

Delovni klub izvenskupščinske opozicije je danes v svojih sejah izdal tudi komunikacijo, v kateri poudarja, da so vse seje potekale v popolnem miru, čeprav je znano v vsej politični javnosti, da so se na seji predstavniki posameznih političnih strank dva dni prepirali samo o osebi nosilca liste. V svojem poročilu objavlja dalje delovni klub izvenskupščinske opozicije, da so se na seji razpravljale in pretresale tudi glavne ideje za volilni program, ki ga bo pričela opozicija.

O prošnji JNS za vstopitev v volilni borbi na opozicijsko listo se bavi tudi današnja »Samouprava« v uvodniku »Kdo s kom«. V uvodniku »Samouprava« med drugim ugotavlja, da celokupna opozicija zaradi razpisanih volitev kaže nerazumevanje. Tako trdi, da se je Jevtić, predsednik pofovske stranke, ponudil dr. Mačku, da bi bil njegov kandidat za okraj na Oplenju. Na to ponudbo pravi »Samouprava«, da je dr. Maček odgovoril, da ga bo lahko zadovoljil in sprejel na svojo listo.

Kako sedijo v Ameriki o monakovskem sporazumu?

New York, 13. okt. AA. Havas: Ameriški zavod za javno mnenje je objavil rezultate referenda o monakovskem sporazumu. Glasovalcem so bila postavljena tri vprašanja:

1. Ali mislite, da sta Anglija in Francija postopali prav, ko sta se namesto za vojno odločili za sprejem Hitlerjevih zahtev? Od 40% do 60% odgovarja z da, 40% pa z ne.

2. Ali mislite, da so bile nemške zahteve upravičene? 63% odgovorov je bilo negativnih, 27% pa pozitivnih.

3. Ali mislite, da bo monakovski sporazum zavaroval mir za daljšo dobo let, ali pa je samo povečal vojne nevarnosti? 42% odgovorov se izraža, da je bil mir utrjen, 58% odgovorov pa ugotavlja, da je nevarnost vojne po monakovskem sporazumu večja.

Amerika odklanja nemške ponudbe

Washington, 13. okt. AA. (Reuter) Državni tajnik za zunanje zadeve Cordell Hull je sprejel večeraj ameriške novinarje, ki so ga vprašali, kaj misli o izjavi nemškega gospodarskega ministra Funka, da namerava po svojem potovanju po Balkanu predložiti ameriški vladi sklenitev trgovskega sporazuma. Cordell Hull je odgovoril novinarjem, naj se spomnijo na to, kar jim je že rekel o možnosti nemško-ameriškega trgovskega sporazuma. Nemški trgovinski sistem je popolnoma nasproten načelom, na osnovi katerih sklepajo Zedinjene države Severne Amerike svoje trgovinske sporazume. Hull je v nadaljnjih izjavah opozoril novinarje, da je v zvezi z vseljevanjem Židov v Palestino prejel v zadnjem času nekaj tisoč pisem.

(Nadaljevanje s 1. strani)

bi upoštevala trojnega protikomunističnega pakta Italije, Nemčije in Japonske.

V Nemčiji tudi zadovoljni

Berlin, 13. okt. TG. Nemško časopisje se na široko razpisuje o japonski ofenzivi na južnem Kitajskem ter podčrtava, da so sedaj neposredno prizadeti tudi Francozi, medtem ko so bili angleški interesi udarjeni že na srednjem Kitajskem. Sedaj se bo videlo, piše »Frankfurterzeitung«, če bosta Francija in Anglija spremenili svojo politiko do Japonske in Japoncem priznali pridobljene pravice, ali pa če se bosta spustili v borbo proti njim.

Velesile — kot običajno — zavzemajo stališče

Washington, 13. okt. AA. (Havas) Glede na noto japonske vlade, ki opozarja prizadete vlade na položaj tujih državljanov na Južnem Kitajskem za primer japonskih vojnih operacij, podarjajo v tukajšnjih diplomatskih krogih, da se kaže potreba skupne akcije USA in Francije, ki ima v tem predelu Kitajske tudi važne interese. V istih krogih so mnenja, da se je položaj v Evropi že toliko stabiliziral, da bi Anglija in Francija lahko posvetili večjo pozornost reševanju problemov na Daljnem vzhodu. Posvetovanja diplomatskih predstavnikov vseh treh prizadetih držav se bodo nadaljevala, čim bo ameriško zunanje ministrstvo proučilo japonsko noto.

Istotako se žuje, da se tudi general Peter Živković, bivši predsednik vlade in predsednik JNS, ponuja dr. Mačku, naj bi ga sprejel za kandidata na svojo listo. Praktično taki volilni sporazumi ne pomenijo nič, kajti JNS, kot združena opozicija v Šumadiji, ne moreta nikogar navdušiti. Toda ali je s stališča politične morale, s stališča logike mogoče, da isti Peter Živković, ki je dr. Mačka proglasil za izdajalca in ga preganjal kot najslabšega človeka, da isti Živković sedaj prosi, naj ga vzame na svojo listo in naj mu oskrbi izvolitev za narodnega poslanca. Pa dobro, če že to dela Peter Živković, ali dr. Maček smatra, da se mora sporazumevati z Živkovićem in da ustreže njegovim prošnji?

V nadaljnjih izjavah »Samouprava« poudarja, da se ne spušča v razglabljanja teh verzij in da jih registrira samo po časnikiarski dolžnosti. Če bi Banjanin, Živković in Jevtić v resnici odšli na Mačkovo listo, to še ne pomeni, da bodo dobili mandat, da bodo poslali poslance, ker za to sploh nimajo izgleda in nimajo niti okraja v državi. S tem bi pokazali vsej javnosti le popolno nedoslednost.

Število novih poslancev

Pravosodni minister Simonović je v »Službenih novinah« izdal avtentično razlago § 4. in 61. k zakonu o volitvah narodnih poslancev. Razlaga se sklicuje na uredbu notranjega ministrstva, s katero je bil ustanovljen okraj Škofja Loka in okraj Metlika ukinit. Število okrajev je torej v dravski banovini ostalo isto, zato tudi število poslanskih mandatov ostane isto. Ker pa vsak upravni okraj voli po enega poslanca, odpade metliški mandat na škofjeloški okraj, ki s tem dobi svojega poslanca.

Nekaj takih izprememb je pravosodni minister v tej razlagi ugotovil tudi v vrbski, dunavski in savaški banovini. Po teh izpremembah v mejah okrajev bodo posamezne banovine volile: dravska banovina 29 poslancev, savaška 76, vrbska 26, primorska 24, drinska 39, zetska 33, dunavska 53, moravska 41 in vardarska 45. Skupaj — s poslanci mest in mest z nad 100.000 prebivalci — bo nova skupščina štela 371 poslancev. Prejšnja jih je štela 370.

Seja državnega odbora

Belgrad, 13. okt. m. V Narodni skupščini se je danes dopoldne sestal najvišji volilni organ, državni odbor. Sejo sta vodila izmenoma predsednik senata dr. Mažuranić in predsednik skupščine Čirić. Državni odbor je prošil notranje ministrstvo, da mu pošlje seznam vseh volišč v državi. Notranje ministrstvo bo ta seznam državnemu odboru v najkrajšem času poslalo, nakar bo državni odbor imenoval predsednike volišč. Vse svoje sklepe bo za tem državni odbor objavil v »Službenih novinah«.

Lov za tujci v Sofiji

Sofija, 13. okt. AA. Havas: Bolgarska telegrafna agencija objavlja sledeče uradno sporočilo: »Vlada je sprejela sklep, da v teku današnjega dne posebni oddelki vojske sofijske garnizije izvedejo preiskave v prestolnici, da se ugotove osebe, ki nimajo pravice bivanja v Sofiji. Zaradi tega je bil na sofijskih ulicah prekinjen ves promet, izveženi tam, kjer se kupujejo življenjske potrebščine. Prebivalstvo se poziva, naj ohrani mir in red in s tem olajša delo policijskih in vojaških patrulj. Zaključek preiskave se bo prebivalstvu objavil po radiu.«

New York, 13. okt. AA. (Havas) V Lindenu v državi New Jersey je eksplodiralo 12 rezervarjev bencina s kapaciteto 27.230.000 litrov, ki pripadajo družbi »City Service Refraining Co.« Zaradi ogromne vročine so morale oblasti evakuirati vso okolico v krogu 1 km. Ognjega se trudijo z vsemi silami, da bi zavarovali še sosednje rezervoarje.

Po 12 so požar v rafinerijah »Linden« omejevali. Ogromni rezervoarji so popolnoma uničeni. Škoda cenijo na milijon dolarjev.

Polkovnik Lindbergh: »Sovjetsko letalstvo je brez vodstva in v veliki zmedi«

Pariz, 13. okt. TG. Tukajšnji »Jour Echo de Paris« javlja, da se je polkovnik Lindbergh, znani ameriški letalski strokovnjak, ki je prvi preletel Atlantsko morje v letalu, vrnil iz Moskve in da je pred nekaj dnevi pri gostiteljici lady Astor ožjemu krogu prijateljev pripovedoval svoje vtise o sovjetskem letalstvu. Lindberghovi vtisi niso bili namenjeni javnosti. A vendarle so prišli med ljudi in tudi na ušesa sovjetskemu poslaniku, ki jih je takoj sporočil v Moskvo. V Moskvi so sedaj vsi razjarjeni. Lindbergha je sedaj napadla moskovska »Pravda«, v kateri so najbolj znani sovjetski letalci napisali protestno pismo, kjer se zgražajo nad Lindberghovi besedami, ki da so grda laž. »Pravda« pravi, da se na Lindbergha ni treba ozirati, češ da danes v letalstvu ne predstavlja nič posebnega in da poletje, ki jih danes Lindbergh opravlja, napravi v sovjetski Rusiji sleherni član letalskega kluba v vsakem kolhozu. Sovjetski list nato naštevja rekorde, ki so jih dosegli sovjetski letalci, ter pristavlja, da je sovjetsko letalstvo danes tako močno kakor nemško in japonsko skupaj.

Kaj vendar je dejal Lindbergh, da je sovjetske veljake tako razjarilo? Pariški listi so žli izpraševali polkovnika Lindbergha, toda ta noče ničesar povedati razen tega, da so izjave, ki mu jih pripisuje moskovska »Pravda« in sovjetski letalci, res njegove.

Iz tega posnemamo, da je Lindbergh na svojem povratku iz sovjetske Rusije o sovjetskem letalstvu dejal »da ima sovjetska Rusija ogromno letal, toda sovjetsko letalstvo je brez vsakega vodstva in se nahaja v kaotični zmedi. Dodal je, da mu je sovjetska vlada ponudila, naj bi prevzel vrhovno vodstvo vsega letalstva, kar pa je odklonil. Borbeno moč sovjetskega letalstva da je kar najnižja.

Poživiljen promet sladkovodnega ribarstva z inozemstvom

Belgrad, 13. okt. AA. Po četrti mednarodni konferenci za sladkovodno ribištvo, ki je nedavno zasidala v Belgradu, ter je bila ob isti priliki na sejnišču prirejena prva državna razstava sladkovodnega ribištva, se je zanimanje tujemeljstva za naše sladkovodne ribe zelo povečalo. Udeleženci konference so se na ribiški razstavi seznanili z vsemi vrstami našega sladkovodnega ribištva. Kolikšno je bilo njihovo zanimanje za to razstavo, se najbolje vidi iz dejstva, ker so zaprosili odbor razstave, naj razstavo po uradni zatvoritvi sejma postavi odprto še pol dneva, zato da bi si mogli udeleženci mednarodne konference podrobno ogledati vse razstavljene predmete in da bi jih mogli fotografirati. Od doseženih rezultatov te konference je treba navesti to, da so se delegati iz Švice posebno zanimali za našo domačo porabo. Po konferenci so obiskali nekaj

naših lovišč za ribe, ter bodo še to sezono kupili pri nas nekaj milijonov iker in majhnih ribic, potočne postrvi, ki jih bodo spustili v svoje domače reke. Na pobudo odseka za ribištvo v kmetijskem ministruvstvu je že preteklo leto začela Švica kupovati ikre naše postrvi, kar bo pa letos storila še v mnogo večji meri. Francoski delegati so se zlasti zanimali za boljšo konsumno ribo ter za velike postrvi in jesetre. Delegat največje trdnice za morski ribolov se je začel pogajati za pogodbo, po kateri bi mi iz Nemčije uvažali nekatere količine morskih rib, a Nemčija bi pri nas kupila večjo količino sladkovodnih rib. V Bolgariji vlada veliko zanimanje za naše sveže sladkovodne in morske ribe. Treba je dostaviti, da se je na tej konferenci ustanovila mednarodna zveza centralnih ribiških organizacij, ki se bo prihodnje leto zbrala na konferenci v Curihu.

Nov komisar Ljubljanske kreditne banke

Belgrad, 13. oktobra. m. Minister za trgovino in industrijo inž. Kabalin je podpisal odlok, s katerim razrešuje dolžnosti komisarje pri Ljubljanski kreditni banki dr. Frana Novaka. Za novega komisarja je postavil dr. Fischingerja, sodnika pri Stolu sedmorice v Zagrebu.

Zagrebaški časnikarji v Belgradu

Belgrad, 13. oktobra. AA. Danes jutraj so prišli v Belgrad časnikarji iz savaške banovine, pristali JRZ, pa tudi časnikarji izven JRZ, ki so hoteli na viden način izraziti spoštovanje dr. Milanu Stojadinoviću. Odposlaništva so se udeležili etari časnikarji, direktorji, uradniki in sodniki važnejših rubrik posameznih listov. Odposlance so na postaji pričakovali belgriški tovariši na čelu šefov strankinega tiskovnega urada Milanom Stojadinović-Jovanovićem in glavnim urednikom »Vremena« Kostićem. Poleg teh so se na postaji zbrali tudi časnikarji iz Agencije »Avala«, lista »Samouprava«, »Vremena« in drugih uredništev. Gostje so potem obiskali razstavo »Tri leta vlade dr. Milana Stojadinovića«. Ob 4 popoldne so delegati odšli na Avalo, kjer so položili venec na grob neznane junaka.

Jugoslovanski muslimani za Arabce v Palestini

Na vsearabskem kongresu v Kalru je jugoslovanske muslimane zastopal Hadžimalić iz Sarajeva, ki je v razpravi o Palestini dejal: »Nam je znano, kaj so Arabcem v času svetovne vojne obljubljali in glejte — kako jim vračajo njihove velike usluge, ki so jih napravili antanti. Danes tistim, ki se širokomašijo z demokracijo, pred vsem svetom in v njegovo sramoto v Palestini pobijajo gororoke otroke, žene in moške, podirajo domove in jim uničujejo imetje. Gospodje in bratje! Mi jugoslovanski muslimani, ki smo prišli na ta kongres, sočustvujemo z vami. Naša srca se stiskajo od bolečine nad ravnanjem ljudi, ki so na odgovornih mestih ene izmed največjih zapadnih demokracij. Obojamo to ravnanje in se priključujemo trpljenju palestinskih muslimanov.«

Dve nesreči v Mariboru

Maribor, 13. oktobra.

Ko se je danes okrog 8. vrnila v stanovanje ga. Kobalova, soproga carinskega uradnika, stanujoča v Strossmayerjevi ulici 8, ji je udaril nekaj smrad po plinu v nos. Takoj je slutila, da ni nekaj v redu. V stanovanju je našla v kuhinji na podu ležečo 24 letno služkinjo Katarino Jerečnik, ki se je zastrupila s plinom. V smrt je šla baje zaradi nesrečne ljubozni. V tej hiši je zastrupitev s plinom že drugi primer. Policijski zdravnik dr. Zorjan je ugotovil samo smrt.

V mariborski splošni bolnišnici je umrla v četu mladosti 17 letna delavka Ana Žagar iz Maribor Brezje za posledicam odpravitve telesnega ploda. Mariborsko državno pravdnštvo je odredilo strogo preiskavo.

Belgrad, 13. oktobra. AA. Zaradi smrti Nj. Vis. carskega kneza Kirila Vladimiroviča bo dvor žaloval 15 dni in sicer od 13. do 27. oktobra letos zaključno.

Odlok finančnega ministra o izvozu proti klirinškemu plačilu

Belgrad, 13. oktobra. AA. Finančni minister Dušan Lelica je izdal odlok, s katerim se menja odlok finančnega ministra št. 53.710 z dne 27. septembra t. l. Po ukrepu finančnega ministra, ki se pa sedaj spreminja, je bil izvoz nekaterih predmetov iz naše države dovoljen samo pri plačevanju s svobodnimi devizami. Ta odlok se je nanašal na izvoz goveje in telečje kože v predelano stanju, na rafinirani in denaturirani spirit, boksit v kosih in v prahu, ter na razne rude, kakor n. pr. premog, surovi glicerini itd. Sedaj pa se morejo po novem odloku finančnega ministra ti predmeti izvažati po klirinškem plačevanju z omejitvijo, da še naprej vsa potrdila o sigurnosti valute izdaja izključno Narodna banka, ki se pooblašča, da izdaja ta potrdila pod pogojem, da se izvoz imenovanih predmetov plača delno v svobodnih valutah.

V ogledalu tujega tiska

»Kölnische Zeitung« objavlja članek o zadržanju malih držav med zadnjo evropsko krizo in pravi:

»Odnosanje napetosti, ki so jo male države prav tako kakor velike hudo občutile, je pri malih državah zapustila občutek grenke negotovosti in zaskrbljenosti glede bodoče usode. Njihova zaskrbljenost izhaja iz napačnega sklepanja, da se bodo velesile sedaj na račun malih držav zedinile, kol je napovedal belgijski državnik Huysmans. Toda Nemčija ne daje samo trdnih jamstev za male države na svoji zapadni meji, marveč ima na osnovi svoje ljudske politike tudi najgloblje razumevanje za pravico do obstoja malih držav na vzhodni meji. Za bodočnost malih držav ne bo brez pomena, kakšno stališče bodo zavezale do Nemčije. Sedaj lahko trdimo, da je pri malih državah nezupanje do Zveze narodov še bolj naraslo in da nobena izmed njih v Zvezi narodov ne vidi več upravičenega sredstva za obrambo samostojnosti. Male države preobrat, ki se je te dni uveljavil, zelo dobro občutijo.«

V romunskem »Momentu«, ki izhaja v francosčini, beremo, da je bivši ministrski predsednik in sedanj član kraljevega sveta profesor Jorga objavil članek o zadnji evropski krizi. Prof. Jorga pravi v tem članku:

»Romunija nima nobenih razlogov, da bi se udeležila splošnega veselja, da je bil mir rešen. Za to ima dva razloga. Prvi razlog je usoda, ki je doletela nam prijateljski in zavezniški češkoslovanski narod. Drugi razlog pa je v ugotovitvi, da obstojajo od monakovskega sporazuma dalje razne vrste držav, ena vrsta, ki so zavarovane in zajamčene, druga vrsta pa, ki nimajo nobenih jamstev za svoj obstoj. V to zadnjo vrsto pa spada tudi Romunija. Romunija bo morala torej do sedanjih dogodkov zavzeti dobrohotno in mirno stališče. Zupanje vzhodnih držav v zapadne velesile je popolnoma podroto. Romunija ne more več verjeti v nobeno njihovo jamstvo. Treba bo obilnega mednarodnega delovanja, da bodo takina jamstva zopet dobila nazaj svojo moralno vrednost. Za enkrat se mora vsaka država zanašati pač edino le na samo sebe.«

V romunskem »Timpulue« piše bivši romunski zunanji minister Gafencu naslednje a nadaljnjih srednjeevropskih nadležih:

»Nemčija je sedaj na tem, da uresniči srednjeevropske zamisli Naumanna, znane iz časov svetovne vojne. To dokazuje tudi potovanje nemškega gospodarskega ministra dr. Funka po balkanskih državah in izjave, ki jih je dr. Funk dal v Belgradu o gospodarskih namenih Nemčije v južnovzhodnem delu Evrope, ki po nemškem naziranju tvori skupno s Nemčijo enotno gospodarsko ozemlje. Vprašanje je sedaj le, če obstojajo še kakšni drugi nadlež. Temu vprašanju bo treba pogledati v obraz.«

»Informazioni Diplomatiche« je s ozirom na Hitlerjev govor v Saarbrückenu na ugodnem mestu objavila naslednji članek:

»V politično odgovornih rimskih krogih je našel Hitlerjev govor v Saarbrückenu brezpogojno odobritev, bodisi s ozirom na vsebino, bodisi s ozirom na obliko. Führer je znova na najbolj nedoumen način izrazil, da hoče Nemčija mir s vsemi narodi, torej tudi s Francijo in Veliko Britanijo. Toda Hitler ni mogel molče preiti neovrgljenega dejstva, da so v Franciji in v Angliji močne skupine in stranke, ki hočejo vojsko proti totalitarnim državam in ki so očitno zagrenjene, da ni bila porabljena ugodna prilika, ki se jim je po njihovem mnenju nudila o priliki sudskega vprašanja. V ostalem je znano, da stoji na čelu teh bojevitih struj povsod Judje. Zaradi tega je Hitler opozoril nemški narod na delovanje teh skupin in strank, ki bi hotele preventivno vojno proti Italiji in Nemčiji. Hitler je pa tudi dal razumeti, da se Nemčija ne bo dala zamamiti, in kolikor mu je znano, še mnogo manj Italija. V odgovornih rimskih političnih krogih so naziranja, da so pristali preventivne vojne proti totalitarnima velesilama sedaj končnoročno zamudili zadnjo priliko. V svojem sovrastvu, ki jih je zasleplilo, lahko, če hočejo, pozivajo k preventivni vojni, toda tisti, ki bi jo poizkusili, naj se zaveda, da bo zelo, zelo veliko riskiral. Proti italijansko-germanskem bloku 125 milijonov ljudi, ki se vsako leto pomnoži za en milijon, proti temu bloku, ki razpolaga danes s neizmernimi silami in z ugodnim zemljepisnim položajem, ki odgovarja suhozemski, zračni in pomorski strategiji: proti temu bloku, ki je s materialnimi in duhovnimi sredstvi trdno povezan, ne bo nikče nitesar več opravil. Edino, kar morejo opraviti proti njemu, je končno le mir. In sicer resnični mir, Mir po monakovskem zgledu.«

Prvi stebri Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani

Danes so bili imenovani prvi člani Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani.

Aleš Ušeničnik

rojen v Poljanah nad Skafjo Loko leta 1868., je največji slovenski filozof ter je bil do sedaj član več evropskih akademij, od lani pa starostni predsednik privatne slovenske Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Dolga leta je predaval filozofijo in sociologijo v semenišču in na bogoslovni fakulteti v Ljubljani. Dr. Ušeničnik spada med največje mislece slovenskega katoliškega pokreta ter je glavni zastopnik slovenskega neotomizma. Začel je s evropskim delom v smislu Mahničevega boja ter je ostal njegov najmočnejši, najzvestejši privrženec današnjih dni. Bil je urednik »Rimskega katolika«, »Katoliškega obzorja«, »Casa«, spisal je svetovno znano »Knjigo o življenju«, prvo slovensko teorijo sociologije, napisal nešteto polemikov in recenzij ter referatov o domačih in svetovnih filozofskih plodovih. V zadnjem času je izdal več knjig o krščanskih načelih, s katerimi hoče priti na načelno jasnost v naše javno katoliško življenje. V akademiji predstavlja višek slovenske filozofije.

Rajko Nahtigal

je prav tako svetovno znan slavist, strokovnjak za starejšo slovensko filologijo, član mnogih tujih znanstvenih društev ter je bil dolgoletni predsednik pripravljalnega odbora za slovensko akademijo znanosti in umetnosti. Rodil se je v Navem mestu, leta 1877., nakar je študiral slavistiko na Dunaju in v Rusiji ter deloval na Dunaju in postal profesor na univerzi v Gradcu. Bil je med prvimi profesorji slovenske univerze, večkratni rektor ter organizator slovenskega seminarja na naši univerzi. Pisal je iz vseh področij starejših slovenskih filologij. Velja pa tudi za strokovnjaka v albanščini. Njegovo znanstveno delo ni morda tako obširno, kakor je pomembno. Zadnji čas je izdal dve knjigi, s katerima je dosegel velik uspeh v svetovnih filoloških krogih, namreč »Starocerkveno slovensko študije in Slovanski jeziki, ki je izšla pred nekaj tedni in je Nahtigalovo življenjsko delo.

Franc Kidrič

je največji predstavnik slovenske literarne zgodovinske vede. Rodil se je v Račanski vasi pri Rogaski Slatini 1880. Študiral je pri Jagčiču slavistiko, nadaljeval je v Rusiji in se habilitiral na Dunaju, nakar je bil imenovan za profesorja na ljubljanski univerzi. Ogromno je njegovo delo na področju slovenske literarne zgodovine, ki ima tudi pionirski značaj. Prav pred kratkim je tudi končal svojo veliko zgodovino slovenskega pismenstva, ki bo za dolgo časa ostalo temeljno delo za poznanje slovenskega knjižnega ustvarjanja in za poznanje duhovnih tokov v slovenski kulturni zgodovini sploh.

Milko Kos

je redni profesor za zgodovino srednjega veka na naši univerzi ter član mnogih slovenskih znanstvenih akademij. Ze njegov oče je bil znan velik zgodovinar, ki je zbiral gradivo za slovensko zgodovino. Milko Kos jo je napisal v lepi sintetični knjigi »Zgodovina Slovencev«. Rojen je bil leta 1892. v Gorici. Pa vojni je bil knjižničar v ljubljanski licejski knjižnici, docent v Beogradu, izredni profesor v Zagrebu in nato redni v Ljubljani. Profesor Kos spada med naše največje zgodovinarje in strokovnjake za srednji vek ter za pomožne zgodovinske vede sploh. Napisal je mnogo zgodovinskih razprav, nadaljeval očetovo gradivo ter izdal poleg »Slovenske zgodovine« knjižno »Srednjeveške rokopise v Ljubljani«, »Conversio Bagoriorum et Carantanorum« ter v družbi s prof. Ramovšem literarno izdajo Brizinskih spomenikov.

Franc Ramovš

je daleč v svetu priznan največji poznavalec slovenskega jezika. Tudi on je član mnogih znanstvenih zavodov, ki predstavljajo slovensko jezikoznanstvo. Rodil se je v Ljubljani leta 1890. ter se je habilitiral za slovensko jezikoslovje v Gradcu ter je bil imenovan med prvimi profesorji naše slovenske univerze. Prof. Ramovš je napisal veliko del iz slovenske filologije in lingvistike, predvsem pa iz zgodovine slovenskega jezika, katero pozna do potankosti od prvih početkov do današnjih dni. Njegova dela izhajajo v vseh svetovnih filoloških revijah in najrazličnejših jezikih. Prof. Ramovš je bil tudi duša priprav za slovenske akademije znanosti in umetnosti, v kateri spada med najodličnejše člane.

Leonid Pitamic

je bil profesor za ustavno in meddržavno pravo na univerzi, dokler ni bil imenovan za poslanika v Washingtonu. Bil je tudi veliki župan ljubljanske oblasti ter je član več evropskih znanstvenih društev. Habilitiral se je že za mednarodno pravo na univerzi v Bukovini, nakar je prišel v Ljubljano. Napisal je mnogo znanstvenih razprav iz mednarodnega pravnega področja v svetovnih jezikih. Najbolj znana knjiga, ki je upoštevana tudi v svetu in je izšla tudi v angleškem jeziku, je njegovo ogromno delo o državi. Akademik Pitamic se odlikuje kot izreden strokovnjak v diplomaciji, kot vodja uprave, pa tudi kot odlični esejist, kat je dokazal s svojim esejem o Pascalovih mislih.

Metod Dolenc

je predstavnik slovenske pravne zgodovine, katero raziskuje s čudovito marljivostjo. Rodil se je 1875 na Slapu pri Vipavi ter je dalj časa služil kot sodnik in kot knjižničar višjega deželnega sodišča v Gradcu. Napisal je čudovito mnogo razprav iz kriminalistike, pa tudi iz domače pravne zgodovine, ki jo je prav za prav šele na osnovi in dvignil do te stopnje, da je pred leti lahko napisal eintetični pregled slovenske pravne zgodovine. Akademik Dolenc spada med najplodnejše slovenske pravne pisatelje. Za svoja pravna pisateljevanja je bil imenovan za častnega doktorja brnske univerze. Poleg pravnih razprav se je uveljavil tudi v književnosti in je napisal več romanov in tudi več komedij.

Gregor Krek

je pisatelj knjig iz državljanskega in rimskega prava, obenem pa je bil tudi edini vodja slovenske moderne glasbe. Rodil se je leta 1875. v Gradcu kot sin vaučilskega profesorja, slavista dr. Gregorja Kreka. Bil je tudi imenovan za sodnika stola sedmice v Zagrebu, nato pa je postal profesor na ljubljanski univerzi. V začetku svojega delovanja se je posvečal prevajanju slovenskih

pesnikov v nemščino. Potem je urejal slovensko glasbeno revijo »Novi akordi« in je znan kot slovenski skladatelj. Širšemu svetu pa je postal znan po svojih pravno znanstvenih razpravah iz civilnega in rimskega prava, pa tudi o naših zakonih. Sintezo njegovega dela pa tvori učbenik rimskega prava, ki ga piše skupno s prof. dr. Korošcem.

Janko Polec

je prav tako zastopnik pravnih ved v akademiji. Rodil se je v Kamniku ter predava na univerzi zgodovinski razvoj sedanega javnega in zasebnega prava. Ze kot dijak je vodil borbo za slovensko univerzo ter izdal Vaučilski zbornik, pozneje je pisal v nemškem jeziku ter tudi v slovenskem in je izdal monografijo o Ilirskem kraljestvu. Peča se z zgodovino slovenskega prava. V zadnjem času pa je izdal obširno nemško monografijo o izvoru in značaju svobodnikov.

Rado Kušej

Pravnik, rojen 1875 pri Pliberku. Bil je v sodni službi v Celovcu, pozneje v Črnomlju in Gradcu ter je študiral v Bonnu cerkveno pravo. Bil je sodnik višjega sodišča v Gradcu in za časa plebiscita v Pliberku, kjer je veliko pomagal slovenski narodni straži in generalu Maistru. Zdaj je rektor ljubljanske univerze. Napisal je mnogo razprav iz cerkvenega prava, najvažnejši pa je njegov učbenik cerkvenega prava, ki je našim juristom in teologom temeljna knjiga pravnega študija.

Rihard Zupančič

je profesor za matematiko ter član francoskih matematičnih društev in predsednik komisije za profesorske izpite. Rodil se je 1878 v Ljubljani ter je po dovršenih študijah bil profesor na realki v Pragi in na Dunaju, toda še pred vojno je postal docent na dunajski tehnični šoli. Akademik Zupančič spada med najboljše slovenske matematike, ter so njegova glavna dela napisana iz matematične pedagogike in organizacije matematičnega študija na srednjih in visokih šolah. Ze leta 1912 je imel predavanje na mednarodnem kongresu matematikov na Angleškem. Večino svojih razprav piše v inozemskih matematičnih revijah.

Josip Plemelj

je prav tako matematik ter s tovarišem Zupančičem predstavlja višek slovenske matematike. Prof. Plemelj, ki je bil prvi rektor slovenske univerze, piše večino svojih matematičnih razprav v inozemskih, francoskih in nemških znanstvenih revijah in izdajah raznih tujih znanstvenih akademij ter njegovo ime v svetu bolj elovi kakor morda pri nas.

Jovan Hadži

je Srb iz Temišvara, rojen leta 1884 ter je redni profesor naravoslovja na ljubljanski univerzi. Študiral je v Zagrebu in bil po študijah na Dunaju dodeljen zagrebškemu muzeju in pozneje vseučilišču, kjer se je že pred vojno habilitiral na šumarski fakulteti. Toda že od začetka slovenske univerze je na njej kot profesor ter predava svojim učencem tudi v slovensčini. Napisal je mnogo strokovnih člankov, ocen in referatov ter tudi popularnih prirodoslovnih knjig. Poleg tega pa še veliko število znanstvenih razprav iz področja eksperimentalne zoologije, zlasti kar se tiče življenja živali ob Jadranskem morju.

Oton Župančič

je največji slovenski pesnik, ki ga je letos ob 60 letnici priznal ves slovenski narod za pravega naslednika Prešernovega pesniškega duha. Ob tem času je bil tudi deležen številnih prevodov v tuje jezike ter tako s Prešernom in Cankarjem pred-

Trboveljski slavčki v bolgarskih Trbovljah

Slovenski pevčki so nesli slovensko pesem po vsej Bolgariji

Pernik, 1. oktobra.

Koncert v Sofiji, v veliki dvorani »Bolgarija«, je nad vse veličastno uspel. Dvorana je bila polna, v znak priznanja so prejeli Slavčki mnogo cvetja in vencev. Posebno veselje med Slavčki je vzbudilo darilo našega poslanika g. Jurišiča, ki je poklonil vsakemu Slavčku zavojček sladkorčkov, pevskemu zboru pa krassen šopek. K uspehu so čestitali slovenskim malim pevcem še: sofijske učiteljice, bolgarsko-jugoslovanska liga, sofijska mladina itd. Med odmorom sta se zglasila g. Sulgaj in g. Supančič pri min. g. Jurišiču, ki jima je zagotovil, da je Slavčki s svojimi koncerti izvršil veliko kulturo in politično misijo.

V nedeljo jutraj je vladalo največje zanimanje za sv. mašo, pri kateri so peli Slavčki. Cerkve je bila polna do vrha, prvič je zvenela naša pesem v rim. kat. cerkvi. Navzoči so z največjim zadovoljstvom odhajali od sv. maše in čestitali malim slovenskim pevcom ter jih prosili, da se zopet v kratkem oglasijo v Sofiji. Po maši je bil koncert za mladino v gledališču »Rojak«. Gledališče je bilo razprodano. Tisoči otrok so morali oditi. Slavčki so morali obljubiti, da priredijo v torko še en koncert za mladino. Matineja je bila edinstvena. Slavčki so prejeli šopek po vsaki peemi. Vsaka šola se je brez navodil čutila srečno, da je mogla pokloniti cvetje Slavčkom in jim čestitati k uspehu. Še celo otroci 3 do 4 let so nastopili s kratkimi verzji in izročili kraste šopek svojim slovenskim kratom. Slavčki so morali še in še dadajati.

Popoldne so pohiteli v carjevo letno rezidenco, kjer se niso mogli načuditi lepoti in ljubeznivosti tamkajšnjih upraviteljev. Slavčki so odšli spat, voditelji pa na oficijelni banket, ki ga je priredil Prosvetni sojuz, v katerem so včlanjeni vsi nastavljeni min. prosvete. Na banketu so bili navzoči vsi spremljevalci, mestni župan, načelnik min. prosvete itd. Navzoče je pozdravil g. Brzobov, predsednik Prosv. sojusa. Za pozdrav se je zahvalil g. Supančič, ki je izjavil, da so Slavčki iznenadeni nad krasnimi sprejemi, ki jih doživljajo ravno te dni.

V ponedeljek so zamenjali Slavčki svoje gostitelje. Do tega dne so bili gosti III. meščanske šole.

V ponedeljek so pa morali na prošnjo malih Bolgarov zamenjati gostitelje. Nepozabni nam ostanejo v spominu prizori ob slovesu med Slavčki in dovedanji malimi gostitelji.

V V. meščanski šoli, kamor so se Slavčki »preselili«, so bili nad vse lepo sprejeti. Tamkajšnji učenci in vsi važnejši faktorji sofijskega pred-

stavlja slovensko umetnost tujemu svetu. Član je mnogih tujih pisateljskih častnih društev, je predsednik slovenskega PEN-kluba in tudi častni član osrednjega PEN-kluba v Londonu. Prav na sedaj odprti razstavi povojne slovenske knjige ga vidimo postavljene v središče slovenskega pesništva in kot tak je pač najbolj poklican, da slovensko umetnost predstavlja kot prvi član umetnostnega razreda v slovenski akademiji.

Matija Jama

je slikar lepih pokrajinskih razpoloženj ter njegovo kvaliteto zadosti predstavlja že dejstvo, da je bil od vseh slovenskih umetnikov edino on poklican, da razstavlja letos na mednarodni razstavi v Benetkah. Rodil se je 1872 v Ljubljani, študiral po maturi pravo, toda končal je slikarsko šolo deloma tudi pri Ažbetu. Začel je kot slikar pri ilustriranju Lampetovega Doma in sveta. Spada med ustvaritelje slovenskega modernega slikarstva ter med utemeljitelje tako imenovanega impresionističnega načina slikanja, ki mu je ostal zvest do konca. Z njim je zvezana zmaga slovenske umetnosti na Dunaju in doma ter je poleg Jakopiča mojster slovenske moderne.

Franc Finžgar

pisatelj najpriljubljenejšega slovenskega romana »Pod svobodnim solncem«, splošno igrane narodne igre »Divji lovec«, polnokrvnih novel, kot so »Dejla Ančka«, »Strici« ter najmočnejših naših vojnih povesti in romanov »Prerokovana«, »Kronika gospoda Urbanca« in »Bojce«, ki pomenijo višek njegove stvariteljske moči. Toda poleg tega je napisal še mnogo ljudskih povesti in socialnih romanov, lepih podob našega vaškega in trškega življenja ter je naš največji epik gorenjske pokrajine, ki je v Finžgarju dobila svoj najlepši spomenik. S svojimi romani, ki predstavljajo najboljše slovensko epično blago, je prodril v svet, in več narodov že bere z navdušenjem njegovo epopejo južnega slovstva. V akademiji predstavlja slovenske pisatelje.

Jože Plečnik

je brez dvoma ne samo največji slovenski arhitekt, temveč tudi v svetu splošno priznana umetniška avtoriteta v arhitekturi. Kakor ustvarjajo drugi umetniki v besedi ali glasbi in barvi, tako ustvarja Plečnik v liniji in stavbarstvu. Rodil se je 1872 v Ljubljani, obiskoval je obrtno šolo v Gradcu ter akademijo na Dunaju pri Otu Wagnerju, postal profesor umetniške obrtne šole v Pragi in bil tik pred vojno izbran na Dunaju za Wagnerjevega naslednika, toda kot Slovenec ni bil potrjen. Po vojni je postal profesor tehnične fakultete v Ljubljani, kjer deluje na področju arhitekture in dekorativne umetnosti. Plečnikova glavna dela stoje na Dunaju in v Pragi, kjer je pustil najbolj vidne sledove svojega delovanja, saj je znan, da je bil Masarykov osebni arhitekt, ki je prenovil obličje Hradčanov. Poseben pomen pa ima Plečnikovo delo za Ljubljano, kateri zadnja leta posveča vse svoje tvorne moči. Z njim je zvezana vsa nova arhitekturna šola ter tudi vse presnavljanje ljubljanske zunanosti, ki jo Plečnik tako smotrno pretvarja v eno najlepših jugoslovanskih mest.

Rihard Jakopič

slikar. Rojen v Ljubljani, je obenem z Jamo mojster slovenske moderne slikarske umetnosti. Z njim je zvezana prava revolucija v pojmovanju barve, s katero je dosegel najčudovitejše odtenke. Posebno zaslužen za našo umetnostno kulturo je s svojim organizacijskim talentom, kajti iz svoje pobude je ustvaril Slovincem prvi umetnostni razstaveni prostor, po njem imenovani Jakopičev paviljon. Njegovo umetniško silo in pomen pa dobro prikazuje ena najlepših slovenskih knjig, Jakopičev zbornik, s katerim so ocenjene in prikazane najlepše stvaritve njegovega mojstrskega čopiča.

ZASLEDUJTE SVETOVNE DOGODKE Z

ORION
RADIO
TIPA 105
5-cevni Super
Din 3.150.-

RADIO r. z. z. o. z., LJUBLJANA, Miklošičeva 6
RADIOVAL, LJUBLJANA, Dalmatinova 13
JOSIP WIPPLINGER, MARIBOR, Jurčičeva 6

direkcijo rudnika, Ko je spregovoril g. inž. Ivanov Slavčkom in ogromni množici ter se spomnil Trbovelj, kjer so bili pred meseci na gostovanju, so zzniknile ogromne manifestacije za harmonično delo med bratskima narodoma. Ni mogel prehvaliti gostoljubnosti Trboveljske družbe, posebno g. ravn. Biskupskega v Trbovljah. Po odgovoru g. Supančiča v imenu Slavčka je zaigrala rudarska godba ob himni.

Nato so priredili Slavčki brezplačen koncert za rudarsko mladino. Pohiteli so na »prigrizek« in na koncert, ki je imel pred razprodano dvorano popoln uspeh. Pa koncertu je bil banket za 110 ljudi. Avtobusi, ki jih je dala na razpolago rudarska direkcija, so ob 12 ponoči pripeljali Slavčke v Sofijo, kjer bodo prebili zadnji dan gostovanja v Bolgariji. V zahvalo bolgarskim oblastem naj navedemo, da so dale Slavčku brezplačno vožnjo po Bolgariji. Jutri imajo Slavčki koncert za mladino v Sofiji in koncert v radiu za Sofijo, Plovdiv in Varno. Kljub temu, da želijo vsi, naj se gostovanje podaljša, moramo v domovino. 17. t. m. bodo Slavčki peli v Ljubljani.

ZAKON O VOLITVAH

NARODNIH POSLANCEV za 8 din
se dobi v »CIRILOVI« — MARIBOR

»Ti bodi medved, jaz bom pa streljal«

Tako sta se igrala 9 letni Janko Jukič in Milan Garčič, ki je malo mlajši, v vasi Gerovec pri Karlovcu. Janko je vzel očevo lovsko puško ter šel nad medveda. Mali Milan je bil navdušen medved ter se jo po vseh štirih plazil proti lovcu ter grozansko godel. Malga »lovca« je pogled na »medveda« tako vznemiril, da je dvignil, kolikor je mogel, lovsko puško, ter sprožil. K sreči ni posebnega dobro meril, zato je malega Milana le obstrlel. Milan je vendar le hudo poškodovan ter je njegovo življenje v nevarnosti. Ko bi bil Janko bolje meril, bi ga bil ubil.

Velika avtomobilska nesreča pri Žirovnici

Avto padel 20 metrov globoko v prepad in se razbil, šofer in spremljevalec pa sta živa

Kranj, 13. oktobra.

V torko zvečer je odpeljal šofer g. Stermeckega Zorman z Viča pri Ljubljani več blaga na tovornem avtomobilu na Jesenice in v Radovljico. Blago je odložil že v torko zvečer, v Ljubljano pa se je vračal v sredo jutraj ob spremstvu svojega tovariša. Med Koroško Belo in Žirovnico je kljub ovinkom menda precej hitro vozil. Ker pa je bila cesta po dežju precej spolzka, mu je na nekem ozkem ovinku spodneslo avto, da je zadel v ob-

cestno škarko. Silen sunek je škarko razbil, prednja kolesa, ki so zadelo vanjo, pa so se že takrat snela in obležala na cesti, avtomobil je zgrmel po strmini navzdol več kakor 20 m. Med potjo se je avtomobil večkrat zakotalil, pri tem je padel iz njega šoferjev spremljevalec, ki je zletel kakih 10 m stran v grmovje in po izredno srečnem naključju ostal popolnoma nepoškodovan.

Avtomobil je obstal v jarku in je seveda popolnoma razbit. Najmanj poškodovana je kabina, vendar se je šofer pri kotljenju avtomobila hudo potolkel. Po obrazu je ves razbit, razen tega ima hud udarec pod rebri, poškodbe po nogah in tudi notranje poškodbe. Kljub tako hudim poškodbam je še ohranil toliko prisebnosti, da se je sam izkopal iz razbitega avtomobila in nato nezavesten obležal poleg njega.

Na kraju nesreče se je takoj zbralo precej ljudi, ki so mislili, da je nesrečni šofer prav gotovo mrtev. Bil je res ves krvav in oblit z oljem od razbitega stroja. Ponesrečenca so odnesli na cesto in ga odpeljali s potniškim avtomobilom do bližnjega zdravnika, ki mu je nudil prvo pomoč, nato pa je odredil prevoz v ljubljansko bolnišnico. Čeprav ima šofer Zorman hude poškodbe, vendar je upanje, da bo ostal živ, tako da ta nesreča ne bo zahtevala človeških žrtvi.

Obično škodo pa trpi lastnik avtomobila g. Stermečki z Viča, ker je bil avtomobil skoraj nov in je izdal zanj kakih 120.000 din. Avtomobil je znamke Mercedes Diesel.

